

УДК: 37.064.2:94

ПЕДАГОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ, ЯК КОМПОНЕНТ ПАРТНЕРСЬКОГО ПІДХОДУ

Павлова Олена Сергіївна

Херсонський державний університет
аспірант кафедри педагогіки, психології й
освітнього менеджменту імені
проф. Є. Петухова,
pavlolphilosopher@gmail.com

Анотація: У статті розглянуто значення виховного середовища та уточнено тенденції співробітництва вчителя та учнів. Визначено деякі особливості наукових розвідок педагогів-новаторів, які розкривають специфіку освітнього процесу. Показана необхідність застосування діалогової стратегії у педагогічній взаємодії, що є компонентом партнерського підходу.

Ключові слова: педагогічна взаємодія, партнерський підхід, співробітництво, освіта, виховання, навчання, комунікація.

Наукові педагогічні дослідження ХХІ століття зосереджені на проблемі навчання та виховання молодого покоління. Завдяки зусиллям видатних педагогів-новаторів: Захаренка О., Макаренка А., Онищука О., Ткаченка І., Стельмаховича М., Сухомлинського В. та ін. відбувається зміна освітніх орієнтирів та визнання значущості історичних персоналій. Так новатори в роботі з батьками, школярами та громадськістю наголошували на пріоритетності людських цінностей: добра, любові, краси, щирості та ін. Зокрема, в результаті інтелектуального та емоційного обміну думками між учасниками виховного процесу стало можливим досягнення спільних поставлених цілей. Важливо зазначити, що головна роль належить «духовному педагогу – проповіднику що веде за собою, першим долаючи життєві перешкоди» [1, с. 584].

Отже, партнерський підхід проявляється в діалозі, взаємодії, взаємоповазі та ін., що виникає, як наслідок соціокультурних, історіографічних причинно-

наслідкових зав'язків. Тому в навчальній роботі вчитель є організатором, центральною фігурою, координатором навчального процесу, що висуває певні вимоги до учня. В. Сухомлинський у своїх працях «Павлиська середня школа» (1977), «Духовний світ школяра» (1976), «Методика виховання колективу» (1976) рекомендує викладачам та батькам спонукати учнів до творчої діяльності. Водночас педагог наголошував на пошуку духовного зближення у вихованні: «на околиці села стояла напівзруйнована хата, ми влаштували в ній щось схоже на каюту пароплава і назвали свій уявний корабель - Північний Робінзон. Тут ми читали книги про видатних мандрівників, малювали карту наших фантастичних відкриттів» [2, с. 393]. Отже, педагогічна взаємодія, як компонент партнерського підходу залежить від міжособистісного спілкування та радості встановленої діяльності. До того ж створення доброзичливої атмосфери в процесі комунікації між вчителем та учнями є умовою для гармонійного розвитку вихованців.

Однак розглядаючи специфіку взаємодії в освіті О. Марченко визначає наступні ознаки: встановлення спільної мети; чіткий розподіл обов'язків між вчителем та учнями; планованість в навчально-виховній діяльності [3]. Водночас учасники виховного процесу об'єднані спільними цілями та прагненнями є самостійними і відповідальними за свої результати.

Отже, партнерський підхід розглядається, як: повага до особистості; доброзичливість, довіра у відносинах; діалог, взаємодія, взаємоповага; розподілене лідерство (активність, право вибору та відповідальність, вміння приймати рішення); що будуються на загальних принципах (добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей).

В педагогічній системі В. Сухомлинського висвітлено партнерський підхід, у якому вчитель негативно ставиться до крику, галасу, погроз, покарань учня. Педагог переконливо доводить, що у школі має панувати позитивна атмосфера де учень має вірити в свій успіх. Якщо вчитель бачить, що на його доброту вихованець ще не відповідає бажанням стати кращим, в такому випадку толерантне слово знайде своє відлуння з часом. Коли педагог зрозуміє

душу дитини, він оволодіє майстерністю впливати на неї словом, щоб сформувані освічену особистість [4, с. 112].

Вивчаючи історіографію дослідження встановлено, що О. Захаренко у Сахнівській школі встановив вимоги, що передбачали створення таких умов, де б учень почував себе як у батьківській хаті та пізнав радість власних відкриттів. Маючи активну громадську позицію новатор визначає: «Навіть маленька пташка ніколи не думає, що її дітки-пташенята будуть дякувати їй за життя, їжу і т. п., бо це природне явище. Тому, і ми маємо так поступати, не чикаючи вдячності від дітей та інших людей» [5, с. 444]. Крім того у педагогічній практиці колективу школи вагоме значення має реалізація партнерського підходу, при якому учень мав статус асистента вчителя. Тож, заздалегідь призначений вихованець, ретельно підготовлений мав можливість проводити самостійно урок, в присутності дорослого. Невипадково, що сахнівські випускники ставали педагогами та послідовниками авторської школи свого вчителя-новатора. Враховуючи вищезазначене, О. Захаренко в своїй практиці порівнював школу з державою, в якій спільна ідея надихає школярів, вчителів та батьків.

Отже, проаналізовані методологічні засади В. Сухомлинського, О. Захаренка та ін. ґрунтуються на системі суспільних взаємозв'язків. Також, завдяки інтелектуальному та емоційному обміну думками між учасниками виховного процесу уможлиблюється досягнення спільних поставлених цілей. Водночас реалізація педагогічної взаємодії, як компонента партнерського підходу в освіті є умовою для гармонійного розвитку молодого покоління.

Список літератури:

1. Горизонт духовності виховання: колективна монографія /The Horizon of Spirituality of Education: collective monograph. Уклали й підготували Йонас Кевішас та Олена Отич. Вільнюс: Zuvedra, 2019. – 584 с.

2. Сухомлинский В.А. Павлышская средняя школа: Обобщение опыта учеб.-воспитат. работы в сел. сред. школе. – 2-е изд. – М.: Просвещение, 1979.– 393 с., 9 л. ил.
3. Марченко О. Психолого-педагогічні аспекти взаємодії вчителя й учнів у спільній пошуково-пізнавальній діяльності в умовах особистісно-орієнтованого навчання / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.slideshare.net/alexandermarchenko925/ss-15744300>. – Дата доступу 15.03.2013
4. Ильенков Э.В. Школа должна учить мыслить. – М.: Изд. Московского психолого-социального института, 2002. – 112 с.
5. Нариси з історії розвитку новаторських навчально-виховних закладів в Україні (XX століття: навч.-метод.посіб. / за ред. О.В. Сухомлинської. – Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ ім. Т. Шевченка», 2010. – 444с.